

İlk Ergenlik Dönemindeki Öğrencilerin Bilişsel Çarpıtmaları ve Sosyal Fobi Belirti Düzeyleri Arasındaki İlişki*

Çidem Vatansever Bulut¹ Şükrü Uğuz²
Mahmut Oğuz Kutlu³ Pınar Akman⁴

Öz

Bu araştırmada, ilk ergenlik dönemi (12-14 yaş) öğrencilerinde bilişsel çarpıtma düzeyi ile sosyal fobi belirti düzeyleri arasındaki ilişki ve bu düzeyleri etkileyen faktörler incelenmiştir. Adana il merkezinde eğitim alan ve basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile araştırmaya alınan ortaokul düzeyindeki toplam 591 öğrenciden 257'si erkek, 334'ü kızdır. Tarama modelinde yapılan bu araştırmada, ölçme araçları olarak, "Ergenler İçin Mantık dışı İnançlar Ölçeği (EMİÖ)" ve "Çapa Çocuk ve Ergenler Sosyal Fobi Ölçeği (ÇESFÖ)" kullanılmıştır. Ulaşılan bulgular incelendiğinde, EMİÖ puanları arttıkça ÇESFÖ puanlarının da arttığı görülmüştür ($r=0.66$). Başarı odaklı olma puanı (mantık dışı inançlar alt ölçeği) arttıkça sosyal fobi ölçeği puanlarının arttığı görülmüştür. Mantık dışı inanç düzeyleri azaldıkça öğrenci ortalama başarı düzeyi yükseldiği görülmüştür. Anne baba tutumlarını ilgisiz olarak tanımlayan öğrencilerin ÇESFÖ puanlarının arttığı görülmüştür. Araştırmadan ulaşılan sonuçlar; mantık dışı inanç düzeyinin yüksek olmasının sosyal fobi belirti düzeyinin de yüksek olmasına neden olabileceğini düşündürmektedir. Öğrencilerin ders başarısı, aile yapısı gibi faktörlerin mantık dışı inançlar düzeyi ve sosyal kaygı düzeyleri üzerinde etkili olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Bilişsel çarpıtmalar, Mantık dışı inançlar, Sosyal fobi, İlk ergenlik

Abstract

In this research, the relationship of cognitive distortions levels with symptoms of social phobia levels among the students in early adolescence (12-14 years), and some of the factors affecting these levels were examined. Out of 591 students, who were educated-, at secondary schools in the city of Adana and selected by simple random sampling, 257 were males and 334 were females in the research. Descriptive model was used in this research. "Irrational Beliefs Scale for Adolescents (IBSA/EMİÖ)" and "Çapa Social Phobia Scale for Children and Adolescents (CSPSA/ÇESFÖ)" were used as measurement tools. Examining the results obtained, CSPSA/ÇESFÖ scores were seen to increase as IBSA/EMİÖ scores increased. Social phobia scores were found to increase as the scores of being success-oriented (irrational beliefs subscale) increased. Students' average achievement levels were

* Bu araştırma, Çağ Üniversitesi Psikoloji Bölümünde Prof. Dr. Şükrü Uğuz ve Doç. Dr. Mahmut Oğuz Kutlu danışmanlıklarında yürütülen Çidem Vatansever Bulut'un Yüksek Lisans Tezi'nden üretilmiş olup, 4-5 Mayıs 2018 Yılında Adana'da yapılan II. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuş, dördüncü yazarın katkılarıyla geliştirilerek makaleye dönüştürülmüştür.

¹ Çidem Vatansever Bulut, Psikolojik Danışman, Milli Eğitim Bakanlığı, cdm.bl0131@gmail.com

² Şükrü Uğuz, Prof. Dr., Çağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, drsuguz@gmail.com

³ Mahmut Oğuz Kutlu, Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri, okutlu@cu.edu.tr

⁴ Pınar Akman, Doktora Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi, pinar_akman01@hotmail.com

observed to increase as their irrational beliefs levels increased. CSPA/ÇESFÖ scores of the students, who identified their parents' attitudes as indifferent, were seen to increase. The results of the research suggested that high levels of irrational beliefs might have been the reason for high levels of social phobia. Factors such as students' academic achievements and family structure were found to be effective on levels of irrational beliefs and social anxiety.

Keywords: Cognitive distortions, Irrational beliefs, Social phobia, Early adolescence

Giriş

İnsan yaşamının, yaşam evreleri dikkate alındığında, genel hatları ile çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık gibi temel gelişim evrelerine bölünerek incelenmesi mümkündür. 10 yaş dolayları ergenliğin başladığı, 20'li yaşlar ise sona erdiği dönemler olarak düşünülebilir. Bu şekilde ergenlik yaklaşık on yıllık bir dönemi kapsadığı halde, pek çok sosyal bilimci ve eğitimci bu on yılda birçok fizyolojik, psikolojik ve sosyal gelişimin gerçekleştiği konusunda görüş birliği içindedir. Başka bir anlatımla aslında ergenlik yıllarını evre dizisi olarak görmek tek bir evre olarak görmekten daha anlamlıdır (Steinberg, 2007). Santrock (2014) da gelişim dönemleri ile ilgili süreçlerin açıklanmasında, her bir gelişim döneminin kendi içlerinde birbirinden farklı fizyolojik, psikolojik, duygusal, zihinsel ve sosyal bazı özellikler gösterdiğini ve bu özelliklerin biyolojik, sosyo-kültürel ve kişisel faktörler yoluyla oluştuğunu anlamının önemini belirtmiştir.

İlk ergenlik dönemi olarak kabul edilen ve 11-14 yaş aralığını kapsayan, ergenlerde kaygı, suçluluk, utanç ve depresyon gibi rahatsız edici hislerin ve duygusal patlamaların yaşandığı ve bu duruma eşlik eden bazı normal dışı davranışların gözlemlendiği bilinmektedir (Çivitçi, 2005). Pek çok açıdan değişimi bu denli hızlı ve ani yaşamakta olan ergen, ayrıca kendisini geliştirme, kimliğini bulma ve sosyal olaylar hakkında kafa yorma çabası içine de de girmektedir. Başka bir anlatımla, ergenlerde, akıldışı inançlara bağlı olarak oluştuğu belirtilen negatif duyguların deneyimlendiği dönemlerden birinin de takriben 11-14 yaş aralığında olan ilk ergenlik dönemi olduğu belirtilmektedir (Vernon, 1999, Akt. Çivitçi, 2005).

Çivitçi (2006), ergenlerde mantık dışı inançların sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesini ele aldığı çalışmasında, ilk ergenlik olarak adlandırılan erenlik dönemindeki öğrencilerin mantık dışı inanç düzeylerinin; algıladıkları akademik başarıya, anne-baba eğitim düzeyine, kardeş sayılarına ve algıladıkları anne-baba tutumlarına göre değiştiğini ifade etmiştir. Bu sonuçlar, aileye ait bazı faktörlerin çocukların mantık dışı inançları üzerinde etkili olduğunu göstermekte, çocukların mantık dışı veya akılcı inançlarının ortaya çıkmasında aileye ilişkin niteliklerin ve ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye ilişkin sahip oldukları mantık dışı inançların belirleyici olduğu vurgulanmaktadır. Çünkü mantık dışı inançlar kişinin karşılaştığı durumlara ilişkin algılama biçimini belirleyen, olumsuz davranış ve duygulara neden olabilecek zorunlulukları ve gereklilikleri barındıran mutlak değerlendirmelerdir (Çivitçi, 2003). Bu türdeki bilişsel yapıda yer alan işlevsiz inançlar, bilişsel

yanılığlara neden olur. Bilişsel hatalar, bilgiyi işleme sürecindeki özgün yanılığlardır. Bilginin hatalı işlenmesi neticesinde bilişsel hatalar, duruma uygun olmayan ve duygusal sıkıntıya sebebiyet veren otomatik düşüncelere neden olurlar. Diğer bir ifadeyle, duruma uygun olmayan olumsuz otomatik düşüncelerde görülen özelliklerin tasnif edilmesiyle farklı bilişsel çarpıtma kategorileri ortaya çıkar (Türkçapar, 2008). Kısaca, Bilişsel Çarpıtmalar; bilgiyi işleme sürecindeki özgün yanılıklardır. Bilginin hatalı işlenmesi neticesinde bilişsel hatalar, duruma uygun olmayan ve duygusal sıkıntıya sebebiyet veren otomatik düşüncelere neden olurlar (Burns, 2013).

Bu yaklaşımlara göre, kişinin içinde yaşadığı dünyaya, başka insanlara ve kendine yönelik akılcılıktan yoksun, gerçekçi olmayan mantık dışı düşünce ve inançları, sosyal fobinin oluşumunda da etkin roldedir (Özdikmenli Demir, 2009). Sosyal fobi; bireyin aşağılanıp utanç duyacağı veya gülünç duruma düşeceği şekilde davranılacağından, başkaları tarafından olumsuz değerlendirileceği birden çok durumdan sürekli korkma hali olarak tanımlanmıştır. Sosyal fobinin ergenlerde görülme sıklığı %5 ile % 16 arasındadır (Beidel ve arkadaşları, 2007). DSM-5 (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013) tanı kriterlerine göre sosyal fobiye sahip birey, kendi için yoğun kaygı ve korku uyandıran toplumsal ortamlardan kaçınır, kaçınmadığı şartlarda da yoğun bir sıkıntı ve kaygı ile bunlara katlanır.

Anksiyete bozuklukları, her yaşam evresindeki bireyde olduğu gibi ergen ve çocuklarda da hem ergenin hem de ailesinin yaşam kalitesini ciddi seviyede etkilemektedir. Çağımızda çocuk ve ergenlerde anksiyete bozukluklarının azımsanmayacak ölçüde olduğu yapılan epidemiyolojik çalışmalarda gösterilmiştir (Durukan ve arkadaşları, 2011).

Sosyal fobi tanısı alan kişilerin sorunlarının temelinde, bilişsel yaklaşım modeline göre, bireyin sosyal durumları tehdit edici olarak yorumlama eğilimleri ile kendileri ve sosyal durumdaki davranma biçimleri hakkında oluşturdukları bozuk bir dizi inancın yer aldığı anlaşılmaktadır. Söz konusu geçen normal dışı inançlar üç kategoride ele alınmaktadır: Bireyin toplumsal performans ile ilişkili olan kendine koyduğu aşırı düzeyde yüksek ölçütler (herkesin onayını alma çabası gibi), toplumsal değerlendirme ile ilgili koşula bağlı inançlar (hata yaparsam reddedilebilirim gibi) ve bireyin kendine ait koşula bağlı olmayan (yetersizim, farklıyım, sıkıcıyım...) inançlarıdır. Kısacası, sosyal fobinin erenlik çağında oluşan bir tür davranış bozukluğu özelliği olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, sosyal fobinin bilişsel davranışçı yaklaşım çerçevesinde etiyolojisi incelendiğinde sosyal fobisi olan bireylerin sorunlarının kaynağında, sosyal durumları tehdit edici olarak yorumlamaya yatkınlıklarının olduğu görülmekte ve gerek kendileri gerekse sosyal durumdaki davranma biçimleri ile ilgili bir dizi bozuk inancın bulunduğu anlaşılmaktadır (Kulaksızoğlu, Tükel, Üçok, Yargıç ve Yazıcı, 2009). Bu türdeki bozuk inançların ilk çocukluk yıllarında oluştuğu bilinmekle beraber ilk ergenlik yıllarına da taşındığı yapılan bazı çalışmalarla belirlenmiştir (Çivitçi, 2005). Bunun yanı sıra Piaget' in, soyut işlemler evresi olarak tanımladığı ve ilk ergenlik dönemine denk gelen bu süreç

düşünüldüğünde, ergenlerin yeni akılcı olmayan veya mantık dışı inançlar da geliştirebileceklerinin mümkün olabileceği de anlaşılmaktadır (Slavin, 2013).

Bu araştırmanın genel amacı; ortaokul 6., 7. ve 8. sınıf düzeyinde eğitim öğretimine devam eden 12-14 yaş aralığındaki öğrencilerin Bilişsel Çarpıtmaları/Mantık Dışı İnançları ile Sosyal Fobi Belirti Düzeylerini bazı değişkenler temelinde incelemektir.

Bu genel amaç temelinde araştırmada aşağıda sıralanan sorulara (alt amaçlara) yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin Mantık Dışı İnançları ile Sosyal Fobi Belirti Düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
2. Öğrencilerin yaş gruplarına göre Mantık Dışı İnançları ile Sosyal Fobi Belirti Düzeyleri arasında bir ilişki/farklılık var mıdır?
3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine göre Mantık Dışı İnançları ile Sosyal Fobi Belirti Düzeyleri arasında bir ilişki/farklılık var mıdır?
4. Öğrencilerin algılanan anne baba tutumlarına göre Mantık Dışı İnançları ile Sosyal Fobi Belirti Düzeyleri arasında bir ilişki/farklılık var mıdır?
5. Öğrencilerin Okul Başarı Durumlarına göre Mantık Dışı İnançları ile Sosyal Fobi Belirti Düzeyleri arasında bir ilişki/farklılık var mıdır?

Önem

Bu araştırma; oldukça geniş katılımlı bir örneklem grubu üzerinde (591 Ortaokul 6., 7. ve 8. sınıf öğrencisi) yapılmıştır. Üstelik bu öğrenciler fizyolojik, psikolojik ve sosyal gelişimin kritik bir aşaması olan ilk ergenlik döneminde dirler. Çünkü, ergenler ile ilgili yapılan birçok araştırmada, bireylerin ilk ergenlik döneminde değişik problemler yaşadıkları ve desteğe ihtiyaçları olduğu belirtilmiştir (Ercan, 2001). Araştırmayla özellikle bu dönemdeki öğrencilerin Bilişsel Çarpıtmaları/Mantık Dışı İnançları ve Sosyal Fobi Belirti Düzeyleri ilişkisini belirterek ilgililerde (eğitim yöneticilerine, öğretmenlere, anne-babalara vb.) bu konuda önemli bir farkındalık oluşturması hedeflenmiştir. Böylece eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin erken yaşlardan itibaren hem daha akılcı düşünmeleri hem de kendilerini en iyi şekilde ifade edebilmeleri konusunda bilgi, beceri, tutum ve değerler kazanmalarına katkı sağlanacağı da beklenmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; tarama modelinde, betimsel türde, kesit alma yaklaşımıyla yapılan bir çalışmadır. Tarama modelleri, olayları veya durumları tanımlamak için tasarlanmış modellerdir. Konunun veya durumun tanımı kendi koşullarına ve mevcut durumuna bağlıdır (Karasar, 1998).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2015-2016 akademik yılında Adana ili merkez ilçelerindeki (Çukurova, Yüreğir, Seyhan ve Sarıçam) Ortaokulların 6., 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören 12-14 yaş aralığındaki öğrenciler oluşturmuştur. Toplam sayısı 78.877 olan evrenden örneklem seçimi için tüm bu okullardan basit tesadüfi örneklem yöntemi (Frankel ve Wallen, 1993) ile her ilçeden bir ortaokul seçilmiştir. Çalışmaya alınan okulların seçimi yapılırken sınıf ve ilçelerdeki öğrenci sayısının ağırlığı gözlemlenmiştir. Örneklem sayısı belirlenirken, %95 güven aralığı, %4 yanılma payı (598 kişi) ve %10 yanıtlanmama oranı da eklenerek okul listelerinden seçilen 591 öğrenciye anketler ve ölçekler uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama amacı ile araştırmacı tarafından bir "Kişisel Bilgi Formu" geliştirilmiştir. Araştırmada ayrıca iki farklı ölçek kullanılmıştır. Bunlar; Çivitçi (2003) tarafından geliştirilen "Ergenler İçin Mantık dışı İnançlar Ölçeği (EMİÖ)" ve (Demir, Demir, Özmen ve Uysal, 1999) tarafından geliştirilen "Çapa Çocuk ve Ergenler Sosyal Fobi Ölçeği (ÇESFÖ)"dir.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan öğrencilere ait bazı kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla araştırmacı tarafından "Kişisel Bilgi Formu" hazırlanmıştır. Bu formda öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine (yaş, cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, anne-baba çalışma durumu, algılanan anne-baba tutumu, öğrencinin algıladığı genel başarı durumu ve son dönemdeki not ortalaması) yönelik sorular bulunmaktadır.

Çapa Çocuk ve Ergenler için Sosyal Fobi Ölçeği (ÇESFÖ/SFÖ)

Bu ölçek, (Demir ve arkadaşları, 1999) tarafından 10 yaş ve üzeri çocuk ve ergenlerin sosyal fobi düzeylerini tespit etmek için geliştirilmiş 25 maddelik likert tipi bir kendini değerlendirme aracıdır. Ölçekten alınan yüksek puanlar sosyal fobi belirtilerinin fazlalığına işaret etmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa katsayısı 0,83 olarak bulunmuştur. Ölçek toplam puanında test-tekrar test korelasyonu yüksektir (.82). Tek tek maddelerin test-tekrar test korelasyonları 0.35-0.66 arasındadır. Madde toplam puan korelasyonları 0,26-0,52 arasında değişmektedir. Ölçek sosyal fobi olgularını normal kontrollerden ayırt etmektedir. Ölçeğin çocuk ve ergenlerde sosyal fobi belirtilerinin değerlendirilmesi için geçerli ve güvenilir bir araç olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmada ölçeğin iç tutarlılık (Cronbach alfa) katsayısı ise (.87) olarak bulunmuştur.

Ergenler İçin Mantık dışı İnançlar Ölçeği (Bireysel Düşünceler Ölçeği) (EMİÖ)

Araştırmada kullanılan EMİÖ, ilk ergenlik dönemindeki öğrencilerin, mantık dışı inanç düzeylerini ölçmek için Çivitci (2003) tarafından geliştirilmiştir. EMİÖ, üç alt boyutta yer alan toplam 21 olumlu maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir.

Ergenler İçin Mantık Dışı İnançlar Ölçeğinin Alt Ölçekleri:

Başarı Talebi Alt Ölçeği (8 Madde): “Yeterli, yetenekli ve başarılı olmalıyım; hayatımdaki tüm önemli insanların takdirini kazanmalıyım. Aksi takdirde önemsiz, işe yaramaz biriyimdir”. Kişi bu mantık dışı inanca kuvvetli bir şekilde sahip olduğunda kendini yetersiz, değersiz, kaygılı ve depresif hissetme eğilimindedir. Bu alt ölçek, 8 maddeden oluşmaktadır.

Rahatlık Talebi Alt Ölçeği (7 Madde): “İnsanlar bana her zaman dürüst, kibar ve uygun bir şekilde davranmalıdır; böyle davranmazlarsa bu korkunç bir durum olur. Bana olumsuz şekilde davrananlar değersiz ve kötü kişilerdir”. Bu inanca sahip olan birey yoğun olarak öfke, kin, suçluluk ve düşmanlık hisleri yaşama eğilimindedir. Bu alt ölçek, 7 maddeden oluşmaktadır.

Saygı Talebi Alt Ölçeği (6 Madde): “İçinde bulunduğum şartlar mutlaka rahat, düzenli ve çıkarıma uygun olmalı. İsteklerim, zorluklarla çok fazla karşılaşmadan kolayca ve çabucak yerine gelmeli. Aksi takdirde, ortaya çıkacak sonuç korkunç olur ve ben buna tahammül edemem”. Bu mantık dışı inanca sahip olan kişi çoğunlukla öfke, kendine acıma, engellenme ve depresyon duygularını yaşama eğilimindedir. Bu alt ölçek, 6 maddeden oluşmaktadır.

Ergenler İçin Mantık dışı İnançlar Ölçeğinden alınan puanlar arttıkça mantık dışı inanç düzeyi de yükselmektedir. Ölçek, 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerine uygulanabilir. Ölçeğin adı, katılımcıların doğru ve içten cevaplama eğilimlerini olumsuz etkilememek için “Bireysel Düşünceler Ölçeği” olarak belirlenmiş ve ölçülmek istenen değişkenin gizlenmesi yoluna gidilmiştir. EMİÖ’ nün toplam puan ve alt ölçekleri için elde edilen faktör analizi sonuçları, madde-test korelasyonları, uyum ve ayırt edici geçerlik değerleri ile test- tekrar test ve iç tutarlık katsayıları ölçeğin geçerli ve güvenilir bir yapıda olduğunu göstermektedir (Çivitci, 2006). Çalışmamızda, ölçeğin iç tutarlık (Cronbach alfa) katsayıları; toplam puan için (.70), başarı talebi alt ölçeği için (.64), rahatlık talebi alt ölçeği için (.69) ve saygı talebi alt ölçeği için (.57) olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Uygulamanın hemen öncesinde Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan Onay (13.05.2016 tarihli ve toplantı Sayısı: 53, Onay Sayısı: 46) ve Millî Eğitim Müdürlüğü uygulama izni (08.04.2016 tarih ve 4010069 sayılı) alınmıştır. Araştırma grubunda reşit olmayan katılımcıların bulunması nedeniyle araştırmaya başlamadan önce Veli Onam

Formları imzalatılmış, makalenin üretildiği tezin 78. Sayfasında, Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu yer almaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada, yüzde ve frekans değerlerinin dışında, bazı Merkezi Eğilim Ölçüleri (Mod, Medyan ve Aritmetik Ortalama) kullanılmış ve ilişkilerin belirlenmesinde; korelasyon analizi, bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniklerinin kullanılması tercih edilmiştir. Tüm bu işlemler SPSS-22 istatistiksel analizler paket programıyla yapılmış, “p” değerinin <.05 olduğu durumlar istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular

EMİÖ toplam ile alt ölçek puanları ve ÇESFÖ toplam ölçek puanlarının korelasyon analizi Tablo 1’ de gösterilmiştir.

Tablo 1. EMİÖ Toplam ile Alt Ölçek Puanları ve ÇESFÖ Toplam Ölçek Puanlarının Korelasyon Analizi

Ergenler için Mantık dışı İnançlar Ölçeği (EMİÖ)	Rahatlık Talebi (alt ölçeği)	Saygı Talebi (alt ölçeği)	Ergenler için mantık dışı inançlar ölçeği tam puanı (EMİÖ)	Sosyal fobi ölçeği (SFÖ)
Başarı Talebi (alt ölçeği)	,28**	,11**	,72**	,52**
Rahatlık Talebi (alt ölçeği)	-	,11**	,71**	,42**
Saygı Talebi (alt ölçeği)	-	-	,51**	,27**
Ergenler için mantık dışı inançlar ölçeği tam puanı (EMİÖ)	-	-	-	,66**

Tablo 1’e göre, ergenlerde mantık dışı inançlar ölçeği toplam puanı ile sosyal fobi ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönde ve iyi düzeyde bir korelasyon (.66) görülmektedir. SFÖ puanı ve EMİÖ başarı talebi alt ölçeği puanı arasında (.52), EMİÖ rahatlık talebi alt ölçeği ile SFÖ puanı arasında (.42) pozitif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu, yine, SFÖ puanı ile EMİÖ saygı talebi alt ölçeği puanı arasında ise (.27) pozitif yönde zayıf bir korelasyon olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre öğrencilerde Mantık Dışı İnançlar düzeyi yükseldikçe Sosyal Fobi Belirti düzeyleri de yükselmekte, alt ölçeklerde ise “Başarı Talebi” ile sosyal fobi belirti düzeyleri arasında bir ilişki görülmektedir ($p<.01$). Ayrıca Rahatlık Talebi (alt ölçeği) ile Başarı Talebi arasında (.28); Saygı Talebi arasında (.10); Ergenler İçin Mantık dışı İnançlar Ölçeği tam puanı (EMİÖ) arasında (.72); Saygı Talebi ile Rahatlık Talebi arasında (.11); Ergenler İçin Mantık dışı İnançlar Ölçeği Tam Puanı (EMİÖ) arasında (.71); Saygı Talebi ile Ergenler İçin Mantık dışı İnançlar Ölçeği Tam Puanı (EMİÖ) arasında (.51) düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p<.01$).

EMİÖ ve SFÖ Toplam ve Alt Ölçek Puanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı Tablo 2' de gösterilmiştir.

Tablo 2. EMİÖ ve SFÖ Toplam ve Alt Ölçek Puanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş	Başarı Talebi	Rahatlık Talebi	Saygı Talebi	Ergenler için mantık dışı inançlar ölçeği (EMİÖ)	Sosyal fobi ölçeği (SFÖ)
12 Ort	20,13	13,41	25,11	58,77	55,68
SS	5,93	5,75	4,17	10,84	12,87
Medyan	20,00	12,00	26,00	58,00	55,00
13 Ort	18,67	13,60	24,82	57,38	54,40
SS	5,67	5,02	4,32	10,18	13,07
Medyan	17,00	13,00	25,00	57,00	53,00
14 Ort	20,33	15,56	25,80	61,69	57,06
SS	6,04	5,24	4,53	10,66	14,42
Medyan	20,00	15,00	27,00	61,00	57,00
F	4,776	9,849	2,701	8,714	1,951
p	,009	,000	,068	,000	,143
Fark	14 ile 12 ile 13 arasında	14 ile 12 ve 13 arasında	-	14 ile 12 ve 13 arasında	-

Tablo 2' de katılımcı öğrencilerin yaş ortalamalarının saygı talebi ve SFÖ toplam puan ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanırken ($p>.05$), başarı talebi alt ölçeğinde 14 yaş grubundaki öğrencilerin puanlarının diğer yaş grubundaki öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu ($p=0,009$), rahatlık talebi alt ölçeğinde 14 yaş grubundaki öğrencilerin puanlarının diğer yaş grubundaki öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu ($p=0,000$), EMİÖ toplam puanlarında 14 yaş grubundaki öğrencilerin puanlarının diğer yaş grubundaki öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p=0,000$).

EMİÖ ve ÇESSFÖ toplam ve alt ölçek puanların cinsiyet türlerine göre dağılımı Tablo 3' te gösterilmiştir.

Tablo 3. EMİÖ ve ÇESSFÖ Toplam ve Alt Ölçek Puanların Cinsiyet Türlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Başarı Talebi	Rahatlık Talebi	Saygı Talebi	Ergenler için mantık dışı inançlar ölçeği (EMİÖ)	Sosyal Fobi Ölçeği (SFÖ)
Erkek Ort	19,88	14,53	24,63	59,30	54,69
SS	5,72	5,45	4,87	10,95	12,94
Medyan	19,00	13,00	26,00	58,00	54,00
Kız Ort	19,55	13,95	25,72	59,26	56,48
SS	6,06	5,38	3,86	10,50	13,89
Medyan	19,00	13,00	26,00	58,00	56,00
t	,437	1,646	9,124	,003	2,549
p	,509	,200	,003	,959	,111

Tablo 3'te katılımcı öğrencilerin cinsiyetlerinin başarı talebi ve rahatlık talebi alt ölçeğine ve EMİÖ toplam puan ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanırken ($p>0,05$), saygı talebi alt ölçeğinde kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilere göre, anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu (25,72'ye 24,63) belirlenmiştir ($p=0,003$). Bu durum, özellikle "saygı talebi" konusuna kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla önem verdiklerini göstermektedir.

EMİÖ ve ÇESFÖ toplam ve alt ölçek puanların algılanan anne-baba tutumu gruplarına göre dağılımı Tablo 4' te gösterilmiştir.

Tablo 4. EMİÖ ve ÇESFÖ Toplam ve Alt Ölçek Puanların Algılanan Anne-Baba Tutumu Gruplarına Göre Dağılımı

Algılanan anne-baba tutumu		Başarı Talebi	Rahatlık Talebi	Saygı Talebi	Ergenler için mantık dışı inançlar ölçeği (EMİÖ)	Sosyal fobi ölçeği (SFÖ)
Otoriter	Ort	18,82	16,76	26,39	61,97	55,12
	SS	6,48	6,07	3,53	10,62	12,56
	Medyan	16,00	15,00	27,00	59,00	56,00
Demokratik	Ort	18,57	13,68	25,02	57,26	53,28
	SS	5,32	5,40	4,57	10,38	11,65
	Medyan	18,00	13,00	26,00	56,00	53,00
İlgisiz	Ort	23,83	17,78	26,11	68,50	66,50
	SS	7,27	5,90	5,03	10,52	17,31
	Medyan	25,00	17,50	28,00	64,00	66,00
Aşırı ilgili	Ort	20,36	13,72	25,26	59,40	55,40
	SS	6,32	5,17	4,58	10,21	13,16
	Medyan	20,00	13,00	26,00	58,00	55,00
Koruyucu	Ort	19,86	13,63	25,37	59,21	56,85
	SS	5,68	4,87	3,79	10,24	14,28
	Medyan	19,50	13,00	26,00	58,00	56,00
Diğer	Ort	19,62	16,36	24,40	60,38	57,04
	SS	5,45	6,08	4,90	12,81	14,62
	Medyan	20,00	15,50	26,00	59,50	59,00
	F	3,577	5,785	1,090	4,465	3,786
	p Fark	,003	,000	,364	,001	,002
		İlgisiz ile diğerleri arasında	İlgisiz ile diğerleri arasında	-	İlgisiz ile diğerleri arasında	İlgisiz ile diğerleri arasında

Tablo 4'te katılımcı öğrencilerin algılanan anne-baba tutumlarının, "saygı talebi" alt ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanırken, başarı talebi alt ölçeğinde "ilgisiz" olarak algılanan anne ve babaların puanlarının "diğer şekillerde" algılanan anne baba tutumlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı ($p=0,003$), "rahatlık talebi" alt ölçeğinde ilgisiz olarak algılanan anne ve babaların puanlarının "diğer şekillerde" algılanan anne baba tutumlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı ($p=0,000$), EMİÖ toplam puanlarında da "ilgisiz" olarak algılanan anne ve

babaların puanlarının “diğer şekillerde” algılanan anne baba tutumlarına göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu ($p=0,001$), SFÖ toplam puanlarında “ilgisiz” olarak algılanan anne ve babaların puanlarının diğer şekillerde algılanan anne baba tutumlarına göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=0,001$).

EMIÖ ve ÇESFÖ toplam ve alt ölçek puanların algılanan okul genel başarı durumu gruplarına göre dağılımı Tablo 5’ te gösterilmiştir.

Tablo 5. EMIÖ ve ÇESFÖ Toplam ve Alt Ölçek Puanların Algılanan Okul Genel Başarı Durumu Gruplarına Göre Dağılımı

Okuldaki genel başarı durumu		Başarı Talebi	Rahatlık Talebi	Saygı Talebi	Ergenler için mantık dışı inançlar ölçeği (EMIÖ)	Sosyal fobi ölçeği (SFÖ)
Kötü	Ort	21,76	17,31	25,66	67,48	67,41
	SS	6,47	5,23	4,49	12,06	16,67
	Medyan	21,00	16,00	26,00	66,00	67,00
Orta	Ort	20,65	15,24	25,65	61,60	58,68
	SS	6,12	5,64	4,09	10,65	13,40
	Medyan	20,00	14,00	26,00	60,00	58,00
İyi	Ort	19,39	13,46	24,87	57,68	53,78
	SS	5,77	4,67	4,48	9,83	12,41
	Medyan	18,50	13,00	26,00	58,00	53,00
Çok iyi	Ort	17,80	12,89	25,18	55,87	50,68
	SS	5,10	5,97	4,56	10,26	11,94
	Medyan	17,00	11,00	27,00	54,00	51,00
F		6,897	9,759	1,310	15,375	7,493
p		,000	,000	,270	,000	,000
Fark		Kötü ile çok iyi arasında	Kötü ile iyi ve çok iyi arasında	-	Kötü ile orta, iyi ve çok iyi arasında; Çok iyi ile iyi ve orta arasında	Kötü ile orta, iyi ve çok iyi arasında; Çok iyi ile iyi ve orta arasında

Tablo 5’te katılımcı öğrencilerin algılanan okul genel başarı durumu, saygı talebi alt ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık göstermediği saptanırken ($p>.05$), başarı talebi alt ölçeğinde okul başarı durumunu kötü olarak algılayan öğrencilerin puanlarının öğrencilerin diğer okul başarı durumu algılarına göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu ($p=0,000$), rahatlık talebi alt ölçeğinde okul başarı durumunu kötü olarak algılayan öğrencilerin puanlarının öğrencilerin diğer okul başarı durumu algılarına göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu ($p=0,000$), EMIÖ toplam puanlarında okul başarı durumunu kötü olarak algılayan öğrencilerin puanlarının öğrencilerin diğer okul başarı durumu algılarına göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu ($p=0,000$), SFÖ toplam

puanlarında okul başarı durumunu kötü olarak algılayan öğrencilerin puanlarının öğrencilerin diğer okul başarı durumu algılarına göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p=0,000$).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmanın genel amacı; ortaokul 6., 7. ve 8. Sınıflarına devam eden 12-14 yaş aralığındaki (ilk ergenlik dönemindeki) öğrencilerin Bilişsel Çarpıtmaları (Mantık dışı İnançları) ile Sosyal Fobi Belirti Düzeyleri arasındaki ilişkilerin bazı değişkenler temelinde var olup olmadığını belirlemektir. Elde edilen veriler analiz edildiğinde bu öğrencilerin Mantık dışı İnançları ile Sosyal Fobi düzeyleri arasında toplam puanlarda, pozitif yönde orta-üst düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür (.66). Alt ölçekler gözlemlendiğinde ise, Başarı Talebi alt ölçeği puanları ile Sosyal Fobi düzeyleri arasında orta düzeyde bir ilişki olduğu (.52), Rahatlık ve Saygı talebi alt ölçeği puanları ile Sosyal Fobi düzeyleri arasında da her ne kadar pozitif yönde bir ilişki olmasına rağmen daha düşük düzeyde bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Bu sonuçlara göre, ön ergenlik çağındaki bu öğrencilerde Mantık Dışı İnançlar arttıkça Sosyal Fobi düzeylerinin arttığı söylenebilir.

Elde edilen bir diğer sonuç ise öğrencilerin yaşlarına göre (12, 13 ve 14), Mantık dışı inançları ve Sosyal Fobi düzeylerinin arasındaki farklılıkları göstermiştir. Bu konuyla ilgili olarak; 14 yaş grubundaki öğrencilerin Başarı Talebi ve Rahatlık Talebi alt ölçekleri temelinde Mantık Dışı İnançları ile Sosyal Fobi Düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu, ($p=.009$) ve ($p=.000$), Saygı talebi alt ölçeğinde ise farklılık görülmediği belirlenmiştir. Bu durumun temel nedeninin artık 14 yaşına gelmiş olan öğrencilerin yavaş yavaş tam ergenlik dönemine girmeye başlamalarından kaynaklandığı ifade edilebilir.

Öğrencilerin cinsiyetleri de bu dönemin etkili bir faktörüdür. Bu konuyla ilgili veriler incelendiğinde Erkek ve kız öğrencilerin sadece Saygı Talebi alt ölçeği puanlarının Sosyal Fobi düzeyi puanlarıyla arasında kızlar lehine bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p=.003$). Başarı talebi ve Rahatlık Talebi puanları arasında ise herhangi bir farklılık ilişkisi görülmemiştir. Kız öğrencilerin saygı talebinde erkek öğrencilere göre daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları (25,72 ve 24,63) belirlenmiştir.

Öğrenci tarafından algılanan anne-baba tutumları ile Mantık Dışı İnançlar ve Sosyal Fobi Belirti Düzeylerindeki ilişkiler incelendiğinde, "Başarı Talebi" alt ölçeğinde "İlgisiz" olarak algılanan anne-babalar ile Sosyal Fobi belirti düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, benzer şekilde "Rahatlık Talebi" ile de "İlgisiz" anne babalar ile Sosyal Fobi Belirti Düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, ayrıca aritmetik ortalamalar incelendiğinde "Otoriter" olarak algılanan anne babaların da bu alt ölçekte öğrencilerin sosyal fobi belirti düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki oluşturduğu gözlenmiştir. Ancak "Saygı Talebi" alt ölçeğinde böyle bir ilişki gözlenmemiştir. Sonuç olarak bu konuda EMİO'nun toplam puanları ile SFÖ'nün puanları arasında anlamlı bir farklılık veya

ilişki olduğu başka bir anlatımla anne-babaların tutumlarının bir taraftan Mantık Dışı İnançları, diğer taraftan Sosyal Fobi Belirti Düzeylerini etkilediği görülmüştür.

Diğer taraftan anne-baba tutumlarını ilgisiz olarak algılayan öğrencilerin sosyal fobi ölçeğinden aldıkları puanlar, otoriter, demokratik aşırı ilgili, koruyucu ve diğer anne baba tutumlarını algılayan öğrencilerin puanlardan anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Çivitçi (2006), anne baba tutumu değişkenini incelediği araştırmasında toplam puanda ve rahatlık talebi alt puanında anlamlı bir fark bularak; annelerinin tutumunu anlayışlı ve hoşgörülü olarak algılayan öğrencilerin mantık dışı inanç düzeylerinin ilgisiz olarak algılayan öğrencilere göre düşük olduğunu belirlemiştir. Sosyal fobi, sosyal fobik anne ve babaların çocuklarında da görülme riskini taşır (Özdikmenli Demir, 2009). Sosyal fobik ergenlerin anne-babalarının çocuk büyütme tarzları araştırıldığında ise, bu anne-babaların çocuklarına karşı reddedici ya da aşırı korumacı davrandıkları tespit edilmiştir. Ailenin sosyallik seviyesine dair algı çocukta olumsuzlaştıkça çocuğun sosyal anksiyete seviyesi de düşmektedir. Yine aynı çalışmada, sosyal kaygı seviyesi yüksek olan çocukların ailelerinin çocuklarına karşı olan duygusal yakınlıklarının da daha az olduğu görülmüştür. Sosyal anksiyetesi üst düzeyde olan çocukların ebeveynleri çok koruyucu, duygusal olarak mesafeli ve katı bir çocuk yetiştirme stiline sahiplerdir (Özdikmenli Demir, 2009).

Ülkemizde sosyal fobinin akademik başarıya etkisini araştıran özel bir çalışmaya rastlanmamıştır. Noyan ve Sertel Berk (2007) bir grup ergende özel bir kolejde yaptıkları sosyal fobi düzeyinin içe-dışa dönük kişilik özellikleri, okul başarı durumu ve sosyo-demografik etkenlere göre nasıl değiştiğini araştırdıkları araştırmalarında, sosyal fobi belirti düzeyinin not ortalamasına göre değil, başarının algılanış şekline göre değiştiği sonucunu bulmuşlardır ve başarı algısının not ortalamasını etkiliyor olduğunu belirtmişlerdir. Van Ameringen, Mancini ve Farvolden, (2003) tarafından yapılan anksiyete bozukluklarının okul başarısına ve okuldan ayrılmaya etkisinin değerlendirildiği bir araştırmada, anksiyete bozukluğu tanısı olan 201 kişide okuldan ayrılma oranı %49 bulunmuştur. Okuldan ayrılanların %50'si ayrılma nedeninin yaşadıkları anksiyete olduğunu belirtmişlerdir.

Boyacıoğlu'nun (2010) Ergenlerde Mantık Dışı İnançlar ve Sınav Kaygısına yönelik olarak yaptığı araştırmasının sonucunda ise kız ve erkek çocukları arasında anlamlı farklılaşmalar olduğunu belirtmiştir. Boyacıoğlu (2010), bu sonuçların nedenini; toplumumuzda ilk çocukluk yıllarından itibaren, kız çocuklarının erkek çocuklarına göre daha otoriter ve baskıcı bir ortamda yetişmelerine, erkeklere göre daha bağımlı, düşük güven duygularına, aynı zamanda bilişsel kalıplarındaki yargıların daha negatif olmasına bağlanabileceğini ve ayrıca, ebeveynlerin tutumun da çevrenin kız çocukları üzerinde daha etkin olduğu, erkeklerin ise daha rahat yetiştirildiklerin etkisi olabileceği şeklinde açıklamıştır.

Son olarak, Algılanan okul genel başarı durumuna göre de EMIÖ toplam puanları ile “başarı ve rahatlık talebi” alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık görülürken, “saygı talebi” alt ölçeğinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Çivitçi (2006), öğrencilerin mantık dışı inançlarına akademik başarılarını algılamaları açısından baktığı çalışmada ölçeğin toplam puanı ile başarı talebi ve saygı talebi alt ölçeklerinde anlamlı bir fark bulunmuş, sadece rahatlık talebi alt ölçeğinde anlamlı bir fark elde etmiştir.

Literatür incelendiğinde ve araştırma sonuçlarına bakıldığında mantık dışı inanç düzeyinin yüksek olmasının sosyal fobi belirti düzeyinin de yüksek olmasına neden olabileceğini düşünülmektedir. Öğrencilerin ders başarısı, cinsiyet, yaş ve algılanan anne-baba tutumları gibi faktörlerin mantık dışı inançlar düzeyi ve sosyal kaygı düzeyleri üzerinde etkili olduğu anlaşılmıştır.

Bu araştırma sonucunda geliştirilen bazı öneriler ise şunlardır:

1. Ortaöğretim ve yükseköğretim öğrencileri için de bu tür araştırmaların yapılarak farkındalıklar oluşturulması gereklidir.
2. Öğretmen ve anne-babalarla da bu veya benzer ölçeklerle bazı araştırmalar yapılabilir.
3. Mantık Dışı İnançlar ve Sosyal Fobi Düzeylerinin akademik başarıya etkileri değişik okul kademeleri için incelenebilir.

Kaynaklar

- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2013). *Mental bozuklukların tamsal ve sayımsal el kitabı (DSM-V)*. Hekimler Yayın Birliği.
- Beidel, C. D., Turner, B. J., Young, R. T., Ammerman, R. T., Sallee, F. R. & Crosby, L. (2007) Psychopathology of adolescent social phobia. *Journal of Psychopathology Behavioral Assessment*, 29, 47-54.
- Boyacıoğlu, N. E. (2010). *Ergenlerde mantık dışı inançlar ve sınav kaygısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Burns, D.(2013). İyi hissetmek yeni duygu durum tedavisi (H. A. Karaosmanoğlu, Çev.). İstanbul: Psikonet Yayınları.
- Çivitçi, A. (2003). Akılcı-Duygusal Davranışçı Terapinin çocuk ve ergenlere yönelik bir grup uygulaması: akılcı duygusal eğitim. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(5), 5-39.
- Çivitçi, A. (2005). Akılcı duygusal eğitimin ilköğretim öğrencilerinin mantık dışı inanç sürekli kaygı ve mantıklı karar verme düzeylerine etkisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 6(2), 59-80.
- Çivitçi, A. (2006). Ergenlerde mantık dışı inançlar: sosyo-demografik değişkenlere göre bir inceleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(19), 9-19.

- Demir, T., Demir, D. E., Özmen, E. ve Uysal, Ö. (1999). Çapa çocuk ve için sosyal fobi ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 12(4), 23-30.
- Durukan, İ., Karaman, D., Kara, K., Türker, T., Tufan, A. E., Yalçın, Ö. ve Karabekiroğlu, K. (2011). Çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran hastalarda tanı dağılımı. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 24, 113-120.
- Ellis, A. (2007). *Nasıl mutlu olursunuz?* Ankara: HYB Basım Yayın.
- Ercan, L. (2001). Ergenlik döneminde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 9(2), 47-58.
- Fraenkel, J. R. and Wallen, N. E. (1993). *How to design and evaluate research in education*. Boston: Mc Graw Hill International Editions.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kulaksızoğlu, I. B., Tükel, R., Üçok, A., Yargıç, İ. ve Yazıcı, O. (2009). *Psikiyatri*. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Basım ve Yayınevi.
- Noyan, N. ve Sertel-Berk, Ö. (2007). Ergenlerde sosyal fobi, içe ve dışa dönük kişilik özellik ve okul başarı durumu. *İstanbul Üniversitesi Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 27(1), 31-50.
- Özdikmenli Demir, G. (2009). Sosyal fobinin etiyolojisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmalara genel bir bakış. *Akademik İncelemeler*, 4(1), 101-123.
- Santrock, J. W. (2014). *Yaşam boyu gelişim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Slavin, R. E. (2013). *Eğitim psikolojisi kuram ve uygulama*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Steinberg, L. (2007). *Ergenlik*. Ankara: İmge Yayınevi.
- Türkçapar, H. (2008). *Bilişsel Terapi*. Ankara: HYB Basım Yayın.
- Van Ameringen, M., Mancini, C. and Farvolden, P. (2003). The impact of anxiety disorders on educational achievement. *Journal Anxiety Disorders*, 17(5), 561-571.

Extended Abstract

Correlation between Cognitive Distortions and Social Phobia Symptom Levels of Students in First Adolescence Period

When the developmental stages of human life are examined, in general terms; it can be seen that it consists of basic stages such as childhood, adolescence, adulthood and old age. According to Steinberg (2007), around 10 years of age can be regarded as the period when puberty begins, and the age of 20s when it ends. Thus, although adolescence covers a period of about ten years, many social scientists and educators agree that many physiological, psychological and social developments have taken place in this decade.

In many researches on adolescents, it has been stated that individuals experience different problems in the first adolescence period and need support (Ercan, 2001). It is known that disturbing

feelings and emotional outbursts such as anxiety, guilt, shame and depression are experienced in adolescents, which are accepted as the first adolescence period and include the age range of 11-14, and some abnormal behaviors accompanying this situation are observed (Çivitçi, 2005). In many ways, the adolescent, who experiences changes so quickly and suddenly, also tries to develop himself, find his identity, and reflect on social events. In other words, it is stated that one of the periods in which negative emotions, which are stated to occur due to irrational beliefs, are experienced in adolescents is the first adolescence period, which is approximately between the ages of 11-14 (Vernon, 1999, cited in Çivitçi, 2005).

This research is conducted in descriptive survey model by using cross-sectional design approach. Scan patterns are models designed to describe events or situations (Karasar, 1998).

The universe of the study consisted of the students between the ages of 12-14 who were studying in the 6th, 7th and 8th grades of secondary schools in the central districts of Adana (Çukurova, Yüreğir, Seyhan and Sarıçam) in the 2015-2016 academic year. A secondary school from each district was selected using the simple random sampling method (Frankel and Wallen, 1993) from all these schools for the sample selection from the universe with a total number of 78,877. While choosing the schools included in the study, the number of students in classrooms, which are getting so intense, and districts were taken into account.

"Personal Information Form" was developed by the researcher for data collection purposes in the research. Two scales were used in the study. These are; (Demir, Demir, Özmen, and Uysal, 1999) "Çapa Child and Adolescents Social Phobia Scale (ÇESFÖ)" and "Unreasonable Beliefs Scale for Adolescents (EMİÖ)" developed by Çivitçi (2003).

Prior to the application, approval from the Non-Invasive Clinical Research Ethics Committee of Çukurova University Faculty of Medicine (dated 13.05.2016 and number of meetings: 53, Number of Approvals: 46) and the application permission of the Directorate of National Education (08.04.2016 and numbered 4010069) were obtained. Parent Consent Forms were signed by the parents of the students before starting the study, due to the presence of underage participants in the research group.

As the level of Irrational Beliefs in the students increases, the Social Phobia Symptom levels also increase, and it is seen that there is a meaningful relationship between "Demand for Success" and "Social Phobia Symptom Levels" in the subscales.

On the other hand, there is no significant difference between the students' mean age "demand for respect" and SFA total scores, but the scores of 14-year-old students in the "demand for success" subscale are significantly higher than those in the other age group. Similarly, it was observed that the scores of students in the age group of 14 were significantly higher than the students in the other age group in the total scores of EMIS.

When the opinions and thoughts of the students are examined according to their gender; only in the "demand for respect" subscale, it was determined that female students' scores were significantly higher than male students. This situation shows that especially female students attach more importance to the issue of "demand for respect" than male students.

On the other hand, in the "demand for success" subscale, the scores of mothers and fathers perceived as "indifferent" were significantly higher than the parental attitudes perceived in other ways in terms of students' perceived parental attitudes, and a similar finding was found in the "demand for comfort" subscale. Mothers and fathers who are perceived as "unrelated" in the EMFI total scores are significantly higher than those of parents perceived "in other ways". The scores of mothers and fathers perceived as "uninterested" in the SFC total scores are significantly higher than parental attitudes.

Finally; Considering the students' perceived general success in school; In the "demand for success" subscale, it was determined that the scores of the students who perceived their school achievement status as "bad" were significantly higher than the students' perceptions of other school success, and a similar situation was observed in the "demand for comfort" subscale. The scores of students who perceive their school achievement status as "bad" in the total scores of EMIS are significantly higher than the students' perceptions of other school achievement. It was also determined to be high.

Some suggestions developed as a result of this research are as follows:

1. It is necessary to raise awareness for secondary and higher education students by conducting such researches.
2. Some research can be done with teachers and parents with this or similar scales,
3. The effects of Irrational Beliefs and Social Phobia Levels on academic achievement can be examined for different school levels.